

27. 1. 2016

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Počítačový program jako předmět autorského práva

Smyslem autorskoprávní úpravy obecně je poskytnout ochranu výsledkům jedinečné tvůrčí činnosti člověka vyjádřeným v objektivně vnímatelné podobě (tj. autorským dílům). Tato ochrana se projevuje v podobě přiznání řady nepřevoditelných majetkových a osobnostních práv autorovi díla. Počítačové programy jsou specifickými výtvoři činnosti člověka, které zvlášt v dnešním světě hrají velmi významnou roli. S jejich vývojem jsou zpravidla spojeny značné náklady, a přestože o nich nelze vždy hovořit jako o jedinečném výsledku tvůrčí činnosti autora, jsou až na výjimky považovány za autorské dílo.

Definice počítačového programu

Ačkoli s pojmem počítačového programu autorský zákon pracuje, jeho výslovnou definici v něm, stejně jako v předpisech evropského práva,[1] nenalezneme. Je tomu tak proto, že vývoj moderních technologií je natolik dynamický, že by se případná definice mohla snadno stát neaktuální a díky tomu by autorskoprávní úprava nemusela dopadat na nové druhy počítačových programů, které by ji nenaplnily.

Vzhledem k absenci zákonné definice počítačového programu v českém právním řádu, resp. v pramenech evropského práva, bývá často v literatuře odkazováno na vymezení americké právní úpravy, která chápe počítačový program jako *„sadu příkazů nebo pokynů, které mají být použity přímo či nepřímo v počítači, aby došlo k realizaci určitého výsledku“*. [2]

Obdobně nalezneme definici počítačového programu ve slovenské úpravě autorského práva v zákoně č. 618/2003 Z.z., o autorském práve a právech súvisiacich s autorským právom, v ustanovení § 5 odst. 8, dle kterého *„počítačový program je súbor príkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Neoddeliteľnou súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál potrebný na jeho prípravu; ak spĺňa pojmové znaky diela (§ 7 ods. 1), je chránený ako literárne dielo.“*

Zdrojový a strojový kód, uvedené např. ve slovenské právní úpravě, jsou formou objektivního vyjádření programu, kdy zdrojový kód je vlastně textovým zápisem počítačového programu v programovacím jazyce a strojový kód je zjednodušeně řečeno souborem instrukcí (zpravidla v binární podobě), které jsou přímo vykonatelné procesorem počítače.

Pojem počítačového programu bývá často nejen v souvislosti s autorským právem ztotožňován s pojmem software, a to ačkoli se nejedná přímo o synonyma, neboť, jak upozorňuje odborná literatura, software představuje pojem širší zahrnující v sobě kromě počítačových programů i další „programové vybavení počítačů“ jako např. uživatelské příručky aj.[3]

Pojem autorského díla obecně

Předmětem autorského práva je dle autorského zákona dílo literární, jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.

Podmínkou vzniku autorskoprávní ochrany je pak kumulativně také jedinečnost díla jako výsledku (výtvoru) tvůrčí činnosti autora (fyzické osoby), tzv. požadavek jedinečnosti (individuality) díla. Tuto obecnou definici dále autorský zákon doplňuje demonstrativním výčtem druhově všeobecně známých děl (např. dílo slovesné, hudební, dramatické atd.). Výčet není a ani nemůže být úplný, neboť nelze v budoucnu vyloučit vznik nových jedinečných výtvorů lidské činnosti, které by měly být autorskoprávně chráněny.

Počítačový program jako autorské dílo

V demonstrativním výčtu druhově známých děl obsaženém v autorském zákoně počítačový program výslovně uveden není, přesto je za určitých okolností považován za autorské dílo a jako takový chráněn vždy jako dílo literární.[4]

Autorskoprávní ochrana počítačového programu vzniká ve dvou případech. Prvním případem je, pokud počítačový program splňuje všechny shora uvedené pojmové znaky autorského díla, včetně požadavku jedinečnosti. Vedle toho je však počítačový program chráněn autorským zákonem také v případě, kdy sice nenaplnuje požadavek jedinečnosti, ale naplňuje „pouze“ požadavek původnosti (originality) v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem. V takovém případě hovoříme o tzv. fiktivním autorském dílu,[5] u něhož se žádná jiná kritéria pro stanovení způsobilosti k ochraně neuplatňují.[6]

Důvodem pro přiznání autorskoprávní ochrany počítačovým programům, ačkoli nesplňují pojmové znaky autorského díla (zejména požadavek jedinečnosti) uvedené v obecné definici autorského díla, jsou především dány hospodářským významem počítačových programů a potřebou ochrany značných investic, které s jejich vývojem souvisejí. Nelze totiž v praxi vyloučit situaci, kdy nezávisle na sobě (aniž by jeden byl plagiátem druhého) vzniknou dva shodné počítačové programy, které jsou duševními výtvoři svých autorů a které by jinak (protože nesplňují požadavek jedinečnosti) nepožívaly autorskoprávní ochrany.

Počítačové programy nepodléhající ochraně autorského práva

Z výše uvedeného vyplývá, že autorským právem není chráněn počítačový program, u něhož není naplněn požadavek jedinečnosti ani původnosti. V praxi se jedná o počítačové programy, které jsou vytvořeny např. automaticky pomocí jiného programu, nebo zcela rutinně s dopředu předurčenými postupy či účelem, tj. bez jakékoli osobní invence, vylučující duševní tvorbu autora. To ovšem nijak nevylučuje obchodní využití, ani ochranu takových počítačových programů na základě jiných práv duševního vlastnictví, jako je např. know-how či obchodní tajemství.[7]

Podle autorského zákona rovněž nejsou chráněny pouhé myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem.[8]

Závěr

K posouzení, zda je počítačový program autorským dílem, v praxi často nestačí pouhá právní analýza, ale je nutné podrobit počítačový program odbornému posouzení. Předmětem takového odborného posudku je nejen zdrojový kód programu (zejména jeho struktura a uspořádání), ale také způsob komunikace programu s uživatelem. Pokud obě tyto složky samostatně naplní pojmové znaky autorského díla dle autorského zákona, tj. jedná se o jedinečné, nebo alespoň původní, výsledky tvůrčí činnosti autora vyjádřené v objektivně vnímatelné podobě, lze počítačový program považovat za předmět autorského práva.[9]

Mgr. Andrea Kopečková,
advokátní koncipientka

[VEPŘEK CASKA VLACHOVÁ advokátní kancelář s.r.o.](#)

Husova 242/9
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 220 775

Fax: +420 222 220 804

e-mail: info@vcv.cz

[1] Viz Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009, o právní ochraně počítačových programů, která nahradila předchozí Směrnicí Rady 91/520/EHS.

[2] Viz § 101 Copyright Law of the United States of America: „A 'computer program' is a set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result.”

[3] Např. Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 39.

[4] Viz § 65 odst. 1 autorského zákona.

[5] Autorský zákon obsahuje taxativní výčet fiktivních děl v ustanovení § 2 odst. 2, kde vedle počítačového programu uvádí databázi a fotografii a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii.

[6] Viz rovněž odstavce 8 úvodních ustanovení směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2009/24/ES, dle kterého „Kritéria uplatňovaná při zjišťování, zda počítačový program je nebo není původním dílem, by neměla obsahovat žádné kvalitativní hodnocení nebo posuzování estetických vlastností programu.“ I v takovém případě ovšem musí být počítačový program ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1, resp. ustanovení § 65 odst. 1, autorského zákona vyjádřený v objektivně vnímatelné podobě.

[7] Viz Telec, I., Tůma, P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 38.

[8] Viz ustanovení § 65 odst. 2 autorského zákona.

[9] Ibid.

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)